

فارسی نام

● مؤلف: حمید طالب تبار

فهرست

عنوان	صفحه	عنوان	صفحه
بخش اول (معنی شعرها و نشرها)	۷	درس دهم: آرشی دیگر	۶۱
ستایش: به نام خداوند جان و خرد	۹	حکایت: نیک رایان	۶۶
فصل اول: زیبایی آفرینش	۱۱	درس یازدهم: زنِ پارسا	۶۷
درس اول: آفرینش همه تنبیه خداوند دل است	۱۲	روان خوانی: دروازه‌ای به آسمان	۷۱
حکایت: سفر	۱۶	فصل پنجم: اسلام و انقلاب اسلامی	۷۵
درس دوم: عجایب صنع حق تعالی	۱۷	درس دوازدهم: پیام‌آور رحمت	۷۶
شعر خوانی: پرواز	۲۲	حکایت: سیرت سلمان	۸۰
فصل دوم: شکفتن	۲۵	درس سیزدهم: آشنای غریبان، میلاد گل	۸۱
درس سوم: مثل آینه، کار و شایستگی	۲۶	درس چهاردهم: پیدای پنهان	۸۵
حکایت: باغبان نیک‌اندیش	۲۹	شعر خوانی: بود قدر تو افزون از ملایک	۸۷
درس چهارم: هم‌نشین	۳۱	فصل آزاد: ادبیات بومی ۲	۸۹
روان خوانی: دریچه‌های شکوفایی	۳۵	درس پانزدهم: آزاد	۹۰
فصل آزاد: ادبیات بومی ۱	۳۷	فصل ششم: ادبیات جهان	۹۱
درس پنجم: آزاد	۳۸	درس شانزدهم: آرزو	۹۲
فصل سوم: سبک زندگی	۳۹	درس هفدهم: شازده کوچولو	۹۵
درس ششم: آداب زندگانی	۴۰	روان خوانی: دو نقاش	۹۷
حکایت: شو خطر کن	۴۴	نیایش: بیا تا برآریم، دستی ز دل	۹۸
درس هفتم: پرتو اُمید	۴۶	بخش دوم (بررسی دانش‌های زبانی و ادبی)	۱۰۱
درس هشتم: هم‌زیستی با مام میهن	۵۰	درس اول: بررسی آرایه‌های ادبی	۱۰۲
شعر خوانی: دوراندیشی	۵۴	تمرین‌های مربوط به آرایه‌های ادبی	۱۰۷
فصل چهارم: نام‌ها و یادها	۵۷	پرسش‌های چهارگزینه‌ای آرایه‌های ادبی	۱۰۸
درس نهم: راز موفقیت	۵۸		

عنوان

صفحه

عنوان

صفحه

پاسخ تشریحی تمرین‌های آرایه‌های ادبی	۱۱۲
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای آرایه‌های ادبی	۱۱۳
درس دوم: وابسته‌های گروه اسمی (۱)	۱۱۶
تمرین‌های مربوط به وابسته‌های گروه اسمی	۱۲۲
پرسش‌های چهارگزینه‌ای وابسته‌های گروه اسمی	۱۲۴
پاسخ تشریحی تمرین‌های وابسته‌های گروه اسمی	۱۲۹
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای وابسته‌های گروه اسمی	۱۳۱
درس سوم: پرسش انکاری	۱۳۴
تمرین‌های مربوط به پرسش انکاری	۱۳۶
پرسش‌های چهارگزینه‌ای پرسش انکاری	۱۳۷
پاسخ تشریحی تمرین‌های پرسش انکاری	۱۳۹
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای پرسش انکاری	۱۴۰
درس چهارم: صفت برتر و برترین (صفت سنجشی)	۱۴۲
تمرین‌های مربوط به صفت سنجشی	۱۴۴
پرسش‌های چهارگزینه‌ای صفت سنجشی	۱۴۵
پاسخ تشریحی تمرین‌های صفت سنجشی	۱۴۷
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای صفت سنجشی	۱۴۸
درس ششم: گروه فعلی (۱) زمان مضارع	۱۴۹
تمرین‌های مربوط به زمان مضارع	۱۵۲
پرسش‌های چهارگزینه‌ای زمان مضارع	۱۵۳
پاسخ تشریحی تمرین‌های زمان مضارع	۱۵۶
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای زمان مضارع	۱۵۷
درس هفتم: تخلص	۱۵۹
تمرین‌های مربوط به تخلص	۱۶۱
پرسش‌های چهارگزینه‌ای تخلص	۱۶۲
پاسخ تشریحی تمرین‌های تخلص	۱۶۴
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای تخلص	۱۶۵
درس هشتم: متضاد	۱۶۶
تمرین‌های مربوط به متضاد	۱۶۷
پرسش‌های چهارگزینه‌ای متضاد	۱۶۸
پاسخ تشریحی تمرین‌های متضاد	۱۷۱
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای متضاد	۱۷۲

درس نهم: گروه فعلی (۲) ماضی ساده، ماضی نقلی	۱۷۳
تمرین‌های مربوط به ماضی ساده و ماضی نقلی	۱۷۵
پرسش‌های چهارگزینه‌ای ماضی ساده و ماضی نقلی	۱۷۶
پاسخ تشریحی تمرین‌های ماضی ساده و ماضی نقلی	۱۷۸
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای ماضی ساده و ماضی نقلی	۱۷۹
درس دهم: تلمیح	۱۸۰
تمرین‌های مربوط به تلمیح	۱۸۱
پرسش‌های چهارگزینه‌ای تلمیح	۱۸۲
پاسخ تشریحی تمرین‌های تلمیح	۱۸۴
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای تلمیح	۱۸۵
درس یازدهم: گروه فعلی (۳) ماضی استمراری و ماضی مستمر	۱۸۷
تمرین‌های مربوط به ماضی استمراری و ماضی مستمر	۱۸۸
پرسش‌های چهارگزینه‌ای ماضی استمراری و ماضی مستمر	۱۸۹
پاسخ تشریحی تمرین‌های ماضی استمراری و ماضی مستمر	۱۹۱
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای ماضی استمراری و ماضی مستمر	۱۹۲
درس دوازدهم: گروه فعلی (۴) ماضی بعید و ماضی التزامی	۱۹۳
تمرین‌های مربوط به ماضی بعید و ماضی التزامی	۱۹۵
پرسش‌های چهارگزینه‌ای ماضی بعید و ماضی التزامی	۱۹۷
پاسخ تشریحی تمرین‌های ماضی بعید و ماضی التزامی	۱۹۹
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای ماضی بعید و ماضی التزامی	۲۰۰
پرسش‌های چهارگزینه‌ای فعل‌های ماضی، مضارع و آینده	۲۰۱
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای فعل‌های ماضی، مضارع و آینده	۲۰۳
درس سیزدهم: ردیف	۲۰۴
تمرین‌های مربوط به ردیف	۲۰۶
پرسش‌های چهارگزینه‌ای ردیف	۲۰۸
پاسخ تشریحی تمرین‌های ردیف	۲۱۱
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای ردیف	۲۱۲
درس چهاردهم: قید	۲۱۳
تمرین‌های مربوط به قید	۲۱۶
پرسش‌های چهارگزینه‌ای قید	۲۱۷

عنوان

صفحه

پاسخ تشریحی تمرین‌های قید	۲۱۹
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای قید	۲۲۰
درس شانزدهم: واژه‌سازی	۲۲۱
تمرین‌های مربوط به واژه‌سازی	۲۲۶
پرسش‌های چهارگزینه‌ای واژه‌سازی	۲۲۸
پاسخ تشریحی تمرین‌های واژه‌سازی	۲۳۲
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای	۲۳۴
بخش سوم (پرسش‌های چهارگزینه‌ای درس به درس) -- ۲۳۷	
درس: ستایش	۲۳۸
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای درس ستایش	۲۴۲
درس اول: آفرینش همه تنبیه خداوند دل است	۲۴۴
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای درس اول	۲۵۱
درس دوم: عجایب صنع حق تعالی	۲۵۵
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای درس دوم	۲۶۱
درس سوم: مثل آینه، کار و شایستگی	۲۶۵
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای درس سوم	۲۷۱
درس چهارم: هم‌نشین	۲۷۴
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای درس چهارم	۲۸۱
درس ششم: آداب زندگانی	۲۸۵
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای درس ششم	۲۹۰
درس هفتم: پرتو اُمید	۲۹۳

عنوان

صفحه

پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای درس هفتم	۳۰۰
درس هشتم: هم‌زیستی با مام میهن	۳۰۴
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای درس هشتم	۳۱۰
درس نهم: راز موفقیت	۳۱۳
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای درس نهم	۳۱۸
درس دهم: آرش دیگر	۳۲۱
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای درس دهم	۳۲۵
درس یازدهم: زن پارسا	۳۲۷
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای درس یازدهم	۳۳۲
درس دوازدهم: پیام‌آور رحمت	۳۳۶
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای درس دوازدهم	۳۴۱
درس سیزدهم: آشنای غریبان، میلاد گل	۳۴۳
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای درس سیزدهم	۳۴۶
درس چهاردهم: پیدای پنهان	۳۴۸
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای درس چهاردهم	۳۵۲
درس شانزدهم: آرزو	۳۵۴
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای درس شانزدهم	۳۵۸
درس هفدهم: شازده کوچولو	۳۶۰
پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای درس هفدهم	۳۶۵

به نام خدا

«به عنایت، نظری کن به من دل شده را نرود بی مددِ لطفِ تو، کاری از پیش»

خداوند بزرگ را سپاسگزارم که همواره، بنده را مورد لطف و عنایت خویش قرار می‌دهد تا بتوانم خدمتگزار فرهنگیان و دانش‌آموزان گرانقدرِ سرزمینم باشم.

کتاب فارسی نهم را بی‌شک، با نگاه و نگرش جدیدتری نسبت به کتاب‌های دیگر متوسطه دوره اول، نوشته‌ام. بیت‌های بسیاری را از شاعران کهن و معاصر انتخاب نموده‌ام تا دانش‌آموزان عزیزم، دگرگونی ادبیات کهن، شکل‌گیری ادبیات معاصر و تفاوت بین آن‌ها را بهتر درک کنند.

ساختار کتاب، همانند فارسی هفتم و هشتم است:

۱- بخش اول: مربوط می‌شود به شرح و بررسی لغت‌ها، شعرها و نثرهای دشوار، به ترتیب درس‌ها؛

۲- بخش دوم: اختصاص دارد به بررسی تمام دانش‌های زبانی و ادبی، همراه با تمرین‌ها و پرسش‌های چهارگزینه‌ای با پاسخ تشریحی؛

۳- بخش سوم: طراحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای درس به درس، به صورت دستور، لغت، مفهوم، آرایه‌های ادبی و ... همراه با پاسخ تشریحی.

پرسش‌های تشریحی و چهارگزینه‌ای، کاملاً با محتوای کتاب، در ارتباط هستند و دانش‌آموز به آسانی می‌تواند، خودش را مورد سنجش قرار بدهد.

در پایان، قدردان لطف و محبت دوستان و همکارانی هستم که با لطف و یاریشان، این کتاب به چاپ رسیده است؛ از آن جمله:

استاد گرامی، آقای دکتر سلطانی گرد فرامیزی که بخش‌های اول و دوم این کتاب را ویراستاری علمی کرده‌اند؛ خانم‌ها آزاده و آویشن امیدمهر که با حوصله و دقت بالایی، ویرایش کتاب را انجام داده‌اند. دوستان خوبم آقایان جواد باحشمت جویباری و کاظم کاظمی که بخش‌های دوم و سوم را ویراستار علمی کرده‌اند.

همچنین از آقای انصاری (مدیر فروش)، آقای خدایار مبین، خانم مرادی (مدیر تولید)، خانم لیلی میرزایی که حروف‌چینی کتاب را برعهده داشته‌اند، خانم رضیه صفریان (طراح)، خانم مینا هرمزی (طراح جلد)، خانم سمیه آهنگر که در تایپ بخش سوم کتاب، ما را یاری کرده‌اند و خانم رؤیا صدر، سپاسگزارم.

همواره، منتظر پیشنهادهای شما عزیزان هستم. لطفاً پیشنهادهای خودتان را به نشانی انتشارات مبتکران به نام مؤلف کتاب، ارسال فرمایید.

پاینده باشید!

حمید طالب‌تبار

بخش اوّل

بررسی و شرح معنی بیت ها و نثرها به ترتیب درس ها

ستایش

ملک، ذکر تو گویم که تو پاک و خدایی نروم جز به همان ره که توام، راهنمایی
معنی: پروردگارا، همیشه به یاد تو سخن می گویم؛ زیرا تو پاک و منزّه هستی. در زندگی، شیوه‌ای را در پیش می گیرم که تو آن را به من نشان بدهی و بیاموزی.

آرایه‌ها: ملک ← استعاره از خدا / مصراع اول به آیه «الحمد لله رب العالمین» و مصراع دوم به آیه «اهدنا الصراط المستقیم، صراطا لذین انعمت علیهم» تلمیح دارد.

نکته دستوری: بیت از شش جمله تشکیل شده است. «الف» در ملکا، حرف ندا و ملک، منادا است.

توجه

مصراع دوم این بیت، به دو صورت خوانده می‌شود.

الف) توام راهنمایی: تو راهنمای من هستی (در این صورت، مکث و درنگ بعد از «نما» قرار می‌گیرد).

ب) توام راه نمایی: تو راه را به من نمایی (در این صورت، مکث و درنگ بعد از «راه» قرار می‌گیرد).

اجزای جمله در عبارت «الف» چنین است: تو راهنما ی من (=ام) یی (= هستی)
 نهاد مسند مضاف‌الیه فعل

اجزای جمله در عبارت «ب» چنین است: تو راه را [به] من (=ام) نمایی
 نهاد مفعول متمم فعل

تاریخ ادبیات

سنایی غزنوی: ابوالمجد مجدود بن آدم (ولادت: اواسط یا اوایل نیمه دوم قرن پنجم، وفات: بین ۵۲۵ و ۵۴۵ هـ.ق) شاعر و عارف معروف ایرانی در قرن ششم است. در آغاز شاعری مدّاح بود ولی تغییر حال داد و به عرفان روی آورد. وی دوست‌دار آل علی (ع) بود. از آثار او می‌توان به «حديقة الحقیقه» اشاره کرد.

ستایش

«به نام خداوند جان و خرد»

شاعر: حکیم ابوالقاسم فردوسی

قالب شعر: مثنوی

معنی واژه‌ها به ترتیب بیت‌ها

جان: روح	مهر: خورشید
برنگذرد: به ذهن نمی‌آید	بینندگان: دو چشم (بیننده: چشم)
نام: در این جا به معنی کلمه‌ای که برای نامیدن	نیز: در این جا به معنی هرگز
انسان یا چیزی به کار می‌رود.	جایگاه: مکان
جای: مکان	ستودن: ستایش کردن
رهنما: هدایت کننده، راهنمایی کننده	میان بستن: کنایه از آماده بودن برای کاری
گردان سپهر: آسمان گردنده	بُرنا: جوان
فروزنده: روشنی‌دهنده، تابان	

این درس، مانند تمام درس‌های آغازین کتاب‌های فارسی، مناجات (تحمیدیه) است. راز و نیاز با خداوندی که آرامش بخش دل‌ها و کارگشای همه مشکلات بندگان است. فردوسی در این شعر به عظمت و بزرگی خداوند اشاره می‌کند و می‌گوید که خداوند با چشم‌های مادی قابل دیدن نیست و انسان نمی‌تواند عظمت خداوند را سپاس بگوید. در نتیجه خداوند فقط قابل ستایش و بندگی است.

محتوای درس

معنی بیت

بیت ۱ به نام خداوند جان و خرد کزین برتر اندیشه برنگذرد

معنی: سخن را به نام خدایی که خالق جان و خرد است، آغاز می‌کنم، زیرا خداوند از همه اندیشه‌ها و خردها، برتر و بالاتر است. (فکر ما بیش‌تر از این نمی‌تواند، عظمت و حقیقت خداوند را درک کند).

آرایه: اندیشه و خرد ← مراعات نظیر

نکته دستوری: در مصراع اول، فعل «آغاز می‌کنم» به قرینه معنوی حذف شده است. / اندیشه ← مشتق (اندیش + ه)

بیت ۲ خداوند نام و خداوند جای خداوند روزی ده رهنمائی

معنی: پروردگاری که همه پدیده‌ها و همه مکان‌ها را به وجود آورده است و به آن‌ها روزی داده و به راه راست، هدایت کرده است.

آرایه‌ها: تکرار «خ» و «ن» ← واج‌آرایی

نکته دستوری: روزی ده و رهنمای ← صفت مرکب (صفت فاعلی مرکب مرخم)